

Informe-Anuari

L'estat de l'educació a Catalunya 2006-2007

[Presentació]

El dossier de premsa que teniu a les mans és un resum de l'informe **L'estat de l'educació a Catalunya**, editat per la Fundació Jaume Bofill i coordinat *per* Ferran Ferrer i Bernat Albaigés. Aquest document pretén ser un informe objectiu i plural sobre aquesta qüestió sense més condicionament que el lliure pensament dels experts que hi han col·laborat i les dades empíriques que sustenten les seves idees.

Es pretén, doncs, proporcionar mirades diverses sobre l'educació a Catalunya, més que no pas una mirada única i uniforme, ja que no es vol caure en un reduccionisme agosarat.

Es vol destacar, també, que el fet de defensar aquestes mirades diverses sobre l'educació no inhibeix de donar-li a aquest informe un cert caire propositiu. És per aquest motiu que es procura donar algunes pistes sobre quins són els problemes i potencialitats més rellevants de l'educació al nostre país, amb dades, indicadors i valoracions sobre el sistema, i concloure amb un seguit de propostes i recomanacions que permetrien millorar l'educació a Catalunya.

Aquest dossier de premsa conté l'anàlisi de diversos indicadors estadístics claus sobre la situació del sistema educatiu a Catalunya. L'edició d'enguany de l'anuari pretén donar continuïtat al treball iniciat l'any anterior amb l'*Anuari 2005* mantenint el plantejament general i l'estructura bàsica del sistema d'indicadors.

Cal remarcar, també, que el sistema d'indicadors que es presenta a continuació no pretén en cap cas oferir una mirada completa sobre l'estat de l'educació a Catalunya. La delimitació temàtica que es fa està condicionada per la disponibilitat de dades estadístiques oficials, entre altres factors, i respon a una determinada orientació teòrica. Inevitablement, s'han deixat fora àmbits que també poden ser considerats fonamentals per comprendre la situació de l'educació al nostre país.

Els eixos que han orientat l'anàlisi del indicadors han estat:

- **Evolució temporal.** Pretén detectar els canvis que experimenta el sistema educatiu
- **Desigualtats socials.** Classe social, gènere, nacionalitat, nivell educatiu...
- **Comparació externa.** Catalunya amb la resta de comunitats autònomes i països de la UE i de l'OCDE.
- **Comparativa interna.** Desigualtats educatives al territori català prenent com a unitats les comarques i els municipis més grans de 50.000 habitants.

[1/ Despesa pública en educació]

Les dades evolutives situen Catalunya en una tendència positiva respecte al finançament però mostren un panorama negatiu en relació a l'esforç econòmic que l'Administració pública catalana destina a l'educació. Mentre a Espanya la despesa pública en educació no universitària representa el 3,01% del PIB, o a la Unió Europea, el 3,9%, a Catalunya és netament inferior, amb un percentatge del 2,22 % l'any 2005.

La despesa pública en educació tendeix a incrementar-se a Catalunya. No obstant, presenta un dels nivells més baixos de l'Estat espanyol i de la Unió Europea.

Els països del Sud d'Europa, com Espanya o Grècia, o de l'Europa de l'Est, amb estats del benestar poc desenvolupats, o desenvolupats de forma tardana, se situen a la cua en relació a la despesa social i a la despesa en educació. Entre aquests països cuers, s'hi troba Catalunya.

Despesa pública en educació (no universitària) sobre el PIB a la UE i altres països (2004)

Ambit territorial	Despesa pública en educació (no univ.) / PIB	Ambit territorial	Despesa pública en educació (no univ.) / PIB
Alemanya	3,44	Itàlia	3,81
Austria	4,03	Japó	3,00
Bèlgica	4,70	Letònia	4,40
Bulgària	3,76	Lituània	4,14
Catalunya	2,14	Luxemburg	:
Croàcia	3,68	Macedònia	2,88
Dinamarca	5,94	Malta	4,44
Eslovàquia	3,22	Noruega	5,15
Eslovènia	4,61	Polònia	4,26
Espanya	3,28	Portugal	4,47
Estats Units	3,80	Regne Unit	4,27
Estònia	4,21	República Txeca	3,47
Finlàndia	4,36	Rumania	2,59
França	4,60	Suècia	5,26
Grècia	2,76	Suïssa	4,30
Holanda	3,83	Turquia	2,53
Hongria	4,41	UE-25	3,98
Irlanda	3,64	Xipre	5,23
Islàndia	6,18		

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Ministerio de Educación, l'Instituto Nacional de Estadística i l'Eurostat.

A nivell estatal, si prenem com a referència les comunitats amb percentatges més elevats d'alumnat al sector concertat com ara el País Basc (50,2%), Navarra (34,5%) i Balears (33,0%), Catalunya és la que presenta una despesa pública en educació no universitària sobre el PIB més baixa. El País Basc i Navarra fan un esforç econòmic públic clarament superior (3,0% i 2,8%, respectivament, per 2,2% en el cas català). El País Basc (5.381,6 €) i Navarra (4.694,0 €) inverteixen més de 1.000 € més per estudiant que Catalunya (3.543,9 €), i la magnitud d'aquesta diferència no sembla explicar-se únicament per l'existència del concert econòmic o pel nivell de riquesa, sinó per altres factors relacionats amb la prioritat sociopolítica de l'àmbit educatiu.

Catalunya és una de les comunitats que menys esforç econòmic destina a l'educació no universitària. Pel que fa a la despesa pública sobre el PIB, per exemple, Catalunya (2,2%) només té per sota a Madrid (1,8%).

Indicadors de finançament de l'educació per comunitats autònomes (2005)

Comunitats autònomes	Despesa pública en educació (no univ.) / PIB	Despesa pública en educació (no univ.) / estudiant	Despesa pública en educació (no univ.) /per estudiant en relació al PIB / càpita
Andalusia	3,48	3088,3	19,07
Aragó	2,43	3689,5	16,56
Astúries	2,80	4282,1	23,26
Balears	2,52	3843,9	16,50
Canàries	3,31	3679,4	19,42
Cantàbria	2,85	4188,9	20,46
Castella i Lleó	2,99	4133,4	20,95
Castella-La Manxa	4,08	3951,5	24,17
Catalunya	2,22	3543,9	14,30
Com. Valenciana	2,87	3555,6	18,55
Extremadura	4,50	3610,8	25,60
Galícia	3,34	4026,1	23,72
Madrid	1,78	3052,0	11,17
Múrcia	3,27	3107,6	17,82
Navarra	2,75	4694,0	17,83
País Basc	3,00	5381,6	20,39
La Rioja	2,50	3910,4	17,52
ESPANYA	3,01	3946,8	18,92

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Ministerio de Educación i l'Institut Nacional de Estadística.
Dades provisionals

L'estat del dèficit en inversió pública en educació millora però manca un llarg camí a recórrer. No s'observa una posició ben sustentada i argumentada sobre quines han de ser les prioritats educatives de la inversió educativa i els mecanismes i estratègies per assegurar un ús eficient dels recursos.

Val a dir que Catalunya se situa a la cua de les comunitats autònomes i dels països europeus pel que fa a la despesa pública en educació. D'una banda, és cert que la importància del sector privat al nostre país provoca que el finançament de l'educació estigui parcialment suportat per les famílies. De l'altra, però, també ho és que hi ha comunitats i països amb un pes més important del sector privat que compten amb una major despesa pública en educació.

En els darrers anys la despesa pública en educació sobre el PIB i la despesa pública unitària han augmentat substancialment a Catalunya, però aquest increment encara és insuficient per situar el nostre país en una posició mitjana a escala estatal i europea.

[2/ Escolarització]

[Escolarització: educació preescolar]

Malgrat el dèficit d'oferta, Catalunya presenta una bona posició comparada pel que fa als nivells d'escolarització a l'etapa preescolar, tant a nivell estatal com europeu.

A nivell de l'Estat espanyol existeixen importants diferències internes entre comunitats autònomes pel que fa a l'accés a l'educació infantil de primer cicle. Catalunya (32,1%) està entre les capdavanteres, al darrere del País Basc (44,9%) i al davant de Madrid (28,7%) i Navarra (24,1%). Coincideix, també, que són les comunitats autònomes amb un PIB per càpita més elevat, amb més famílies que tenen oportunitats de costejar-se l'accés al sistema. A l'extrem oposat hi trobem comunitats autònomes amb menors nivells de riquesa, com ara Extremadura, Andalusia o Castilla-La Manxa.

Només Balears, Canàries i La Rioja semblen trencar aquesta relació entre la taxa d'escolarització de 0 a 2 anys i el PIB per càpita.

Entre els infants de 3 a 5 anys, Catalunya té una taxa d'escolarització lleugerament inferior a la del conjunt de l'Estat (96,6% vs. 97,4%). Només comunitats autònomes que tenen un impacte important del fet migratori i un pes rellevant de l'activitat econòmica estacional, com ara les Balears, les Canàries, la Comunitat Valenciana o Madrid, tenen taxes d'escolarització inferiors a les de Catalunya. A diferència del 1r cicle d'educació infantil, no garantit de forma universal pel sector públic, les comunitats autònomes amb menys renda per

Taxa d'escolarització 0-5 anys per comunitats autònomes (2006-2007)

Comunitats autònomes	Taxa d'escolarització 0-2 anys	Taxa d'escolarització 3-5 anys
Espanya	18,0	97,5
Andalusia	4,1	99,4
Aragó	30,4	100,0
Astúries	8,7	97,4
Balears	10,1	91,9
Canàries	-	97,1
Cantàbria	16,5	98,1
Castella i Lleó	12,5	100,0
Castella-La Manxa	2,5	100,0
Catalunya	32,1	96,7
Com. Valenciana	11,4	94,5
Extremadura	2,9	100,0
Galícia	16,2	99,2
Madrid	32,9	91,5
Múrcia	14,1	99,4
Navarra	25,7	99,7
País Basc	48,3	100,0
La Rioja	4,8	99,0
Ceuta	4,6	100,0
Melilla	16,3	100,0

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del MEC (cursos 2004-2005 i 2005-2006).

càpita, com ara Extremadura, Andalusia, Múrcia, Castella i Lleó o Castella-La Manxa, tenen taxes d'escolarització quasi del 100%.

País	Taxa escolarització 3-5 anys	País	Taxa escolarització 3-5 anys
Bèlgica	99,6	Lituània	58,1
República Txeca	85,0	Luxemburg	72,2
Dinamarca	90,0	Hongria	86,8
Alemanya	81,2	Malta	96,1
Estònia	-	Holanda	56,9
Irlanda	50,1	Àustria	74,6
Grècia	46,5	Polònia	36,6
Espanya	96,6	Portugal	77,2
Catalunya	97,1	Eslovènia	76,3
França	-	Eslovàquia	73,7
Itàlia	99,6	Finlàndia	46,2
Xipre	58,6	Suècia	86,2
Letònia	73,2	Regne Unit	-

Font: Elaboració pròpia a partir d'Eurostat.

[Escolarització: educació obligatòria]

Catalunya, en el període 1994-2006, ha augmentat en més de set punts la taxa d'escolarització als 15 anys, situant-se en el 98,1%.

Evolució de la taxa neta d'escolarització als 15 anys per comunitats autònomes (2005-2006)

Comunitats autònomes	1994-1995	1999-2000	2005-2006
Espanya	93,4	97,4	97,5
Andalusia	93,6	96,7	99,9
Aragó	94,2	99,1	97,2
Astúries	96,2	99,2	98,4
Balears	91,8	93,9	93,2
Canàries	100,0	97,1	94,6
Cantàbria	97,3	98,0	99,7
Castella i Lleó	97,2	100,0	100,0
Castella-La Manxa	87,7	96,0	99,2
Catalunya	91,1	97,2	98,1
Com. Valenciana	91,0	97,9	95,9
Extremadura	89,1	94,8	98,7
Galícia	94,0	100,0	98,9
Madrid	93,4	97,8	93,8
Múrcia	91,8	92,9	95,7
Navarra	88,9	96,2	96,2
País Basc	98,9	98,8	97,5
La Rioja	97,7	97,5	99,4

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Ministeri d'Educació (2005-2006).

Pel que fa a l'educació obligatòria, tant a Catalunya com a Espanya, l'impacte de la LOGSE sobre l'evolució de l'escolarització ha estat indubtable, especialment per a la població de 14 anys o més. Això es posa de relleu en la taxa d'escolarització als 15 anys, que ha augmentat més de set punts percentuals, del 91% corresponent al curs 1994-1995 al 98,1% del curs 2005-2006.

El percentatge d'alumnat al sector públic ha guanyat pes en el darrer decenni (del 57,9% el curs 1996-1997, al 60,4% el curs 2005-2006) degut majoritàriament a l'escolarització de l'alumnat nouvingut.

A Catalunya, l'increment d'alumnat estranger ha sigut lleugerament més accelerat a l'educació primària que a l'educació secundària obligatòria en el període 1998-2006. En aquest mateix període, el pes de l'alumnat estranger ha passat de l'1,9% inicial al 12,3% actual.

Evolució de la distribució de l'alumnat estranger als ensenyaments obligatoris per sectors de titularitat a Catalunya (1998-1999/2005-2006)

Ensenyaments obligatoris	98-99	99-00	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06
Alumnat estranger (%) Catalunya	1,9	2,3	2,9	4,3	6,2	8,6	10,2	12,3
Alumnat estranger sect. públic (%)	2,8	3,6	4,5	6,3	8,9	12,3	14,3	17,2
Alumnat estranger sect. privat (%)	0,6	0,7	0,9	1,5	2,4	3,2	4,0	4,7
Educació Primària	98-99	99-00	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06
Alumnat estranger (%) Catalunya	2,0	2,3	2,8	4,2	6,4	9,0	10,9	12,5
Alumnat estranger sect. públic (%)	3,1	3,5	4,2	6,2	9,2	13	15,4	17,5
Alumnat estranger sect. privat (%)	0,6	0,7	0,8	1,4	2,3	3,0	3,9	4,4
ESO	98-99	99-00	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06
Alumnat estranger (%) Catalunya	1,7	2,4	3,2	4,4	5,9	7,9	9,1	11,9
Alumnat estranger sect. públic (%)	2,6	3,7	4,9	6,6	8,6	11,2	12,6	16,8
Alumnat estranger sect. privat (%)	0,5	0,8	1,0	1,6	2,5	3,5	4,2	5,0

[Escolarització: repetició i graduació a l'ESO]

Després de les Canàries i Extremadura, Catalunya (13,7%) presenta la taxa de repetició a 4t d'ESO més alta de l'Estat espanyol.

Catalunya és la comunitat autònoma amb la taxa de repetició a 6è de primària més baixa (1,5%), clarament per sota de la mitjana estatal (5,9%). En els ensenyaments primaris, no existeixen diferències importants a Catalunya per sectors de titularitat.

Aquests patrons, no obstant, no es repeteixen a 4t d'ESO. Després de les Canàries i Extremadura, Catalunya presenta la taxa de repetició a 4t d'ESO més alta de l'Estat espanyol. Contràriament a Catalunya, les comunitats de Navarra i el País Basc, que en la resta de nivells comptaven amb nivells de repetició baixos, mantenen aquest patró. Al nostre sistema educatiu, doncs, la comprensivitat en la promoció als ensenyaments obligatoris contrasta amb la selectivitat del moment de la graduació en ESO.

Taxa de repetició en els ensenyaments obligatoris per comunitats autònomes
(curs 2004-2005)

Comunitat autònoma	Taxa repetició 6è primària	Taxa de repetició 6è primària (públic)	Taxa de repetició 6è primària (privat)	Taxa de repetició 4t ESO	Taxa de repetició 4t ESO (públic)	Taxa de repetició 4t ESO (privat)
Espanya	5,9	6,4	4,8	12,0	14,8	7,6
Andalusia	-	-	-	-	-	-
Aragó	7,4	8,8	5,0	9,7	11,4	7,3
Astúries	5,7	6,6	4,1	10,1	11,5	7,6
Balears	8,9	10,1	7,1	12,6	14,6	10,1
Canàries	9,4	11,1	4,0	14,8	18,2	4,8
Cantàbria	6,0	7,2	4,1	13,3	14,3	11,6
Castella i Lleó	7,5	7,7	7,3	11,6	14,1	7,1
Cast-La Manxa	7,3	7,6	6,1	12,4	13,3	9,2
Catalunya	1,5	1,5	1,4	13,7	18,8	7,1
Com. Valenciana	6,8	7,2	6,0	10,4	12,6	6,5
Extremadura	6,7	6,6	6,9	14,4	16,1	8,9
Galícia	5,4	5,8	4,5	9,5	11,0	6,2
Madrid	6,2	6,3	6,1	12,7	16,5	8,5
Múrcia	8,7	9,1	7,6	11,4	12,3	8,9
Navarra	4,0	3,8	4,3	9,5	10,3	8,4
País Basc	4,2	4,7	3,7	9,4	12,7	7,3
La Rioja	4,0	1,9	7,6	10,9	12,4	8,4

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Ministeri d'Educació (2006).

Les escoles públiques presenten taxes de repetició més altes (18,8%) que les escoles privades (7,1%), i aquestes diferències són més grans a Catalunya que a la resta de comunitats autònomes -amb l'única excepció de Canàries. Si bé aquestes diferències es poden atribuir a lògiques d'avaluació diferenciades, són conseqüència fonamentalment de la divisió social que existeix entre sectors. Les mateixes proves PISA indiquen que el sector públic dobla el percentatge d'alumnat amb insuficiència formativa que presenta el sector privat.

Catalunya compta amb la segona taxa de graduació més baixa de l'Estat espanyol a l'ESO (69,6%)

Des d'una perspectiva comparada a nivell estatal, Catalunya presenta una taxa de graduació comparativament baixa, 6 punts percentuals per sota de la mitjana espanyola (75,3%). La taula següent mostra com només les Canàries (67,4%) tenen una taxa de graduació a l'ESO més baixa que Catalunya. El País Basc i Navarra (84,4%), en canvi, presenten les taxes de graduació més altes, 15 punts percentuals per sobre de Catalunya. Sobre aquest particular, precisament, cal advertir que a l'educació primària, Canàries també és una de les comunitats amb taxes de graduació baixes, i el País Basc i Navarra, amb taxes de graduació altes. Catalunya, en canvi, altera aquest patró: mentre compta amb la segona taxa de graduació més baixa a l'ESO, té la taxa més alta a primària (amb un 98,5% de l'alumnat que promou).

Taxa de graduació en els ensenyaments obligatoris per comunitats autònomes (curs 2003-2004)

Comunitats autònomes	Taxa graduació ESO	Taxa graduació ESO (públic)	Taxa graduació ESO (privat)
Espanya	75,3	70,5	83,7
Andalusia	74,4	72,6	78,8
Aragó	79,6	74,3	86,8
Astúries	79,6	74,2	89,4
Balears	73,9	68,6	80,7
Canàries	67,4	63,0	81,6
Cantàbria	76,3	74,2	79,8
Castella i Lleó	79,3	74,6	87,6
Cast-La Manxa	75,8	73,3	84,7
Catalunya	69,6	61,1	81,8
C. Valenciana	76,9	73,6	83,1
Extremadura	73,8	70,9	83,1
Galícia	79,1	76,2	85,7
Madrid	76,7	68,4	86,2
Múrcia	75,5	71,4	85,8
Navarra	84,4	82,2	87,2
País Basc	84,4	78,5	88,5
La Rioja	78,6	74,3	85,1

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Ministeri d'Educació (2006).

Nota: Taxa de graduació = Graduats * 100 / Matriculats

[Escolarització: educació postobligatòria, abandonament prematur]

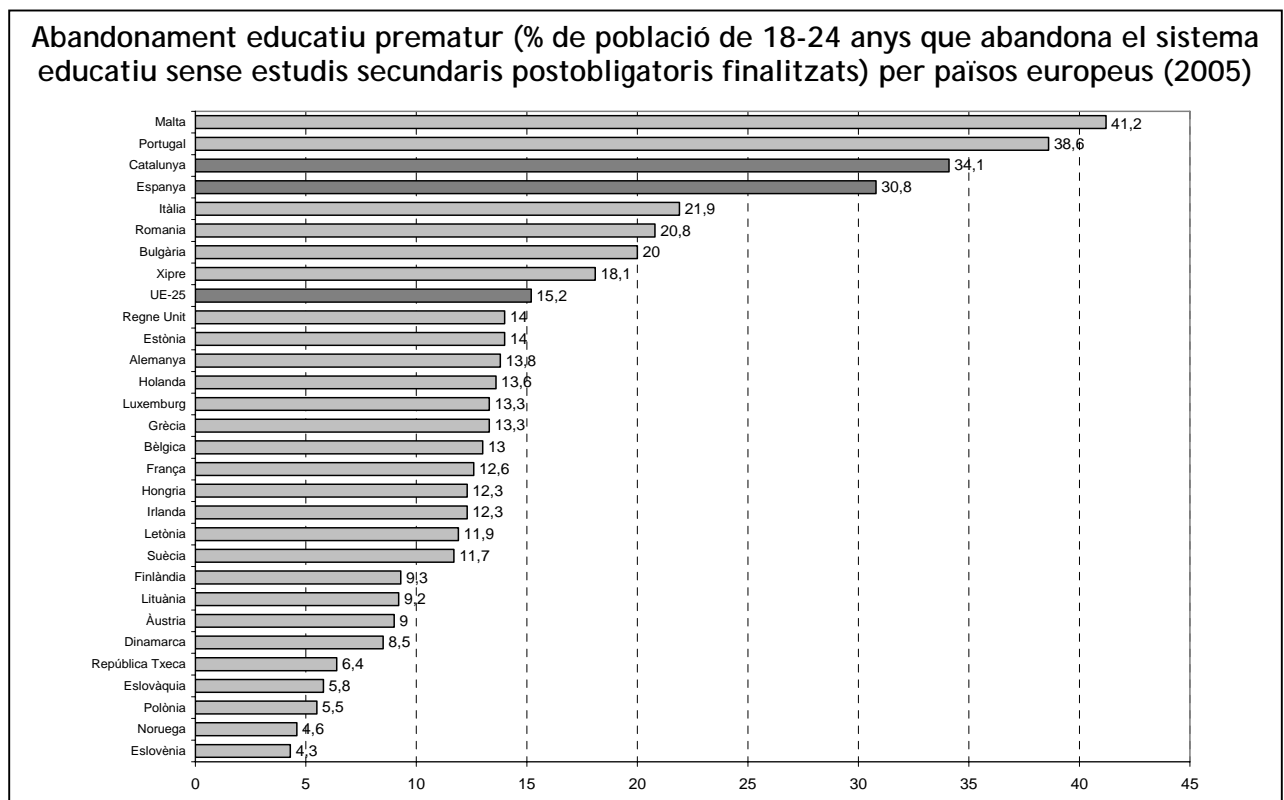
Catalunya és una de les comunitats autònomes i un dels països europeus amb un abandonament escolar prematur de la població jove (20-24 anys) més elevat. L'abandonament escolar prematur que presenta Catalunya (34,1%) triplica l'objectiu europeu per a l'any 2010 (10%).

Les altes taxes de no graduació i els dèficits d'accés als ensenyaments postobligatoris que es donen a Catalunya expliquen que presenti un *abandonament educatiu prematur* clarament superior a la mitjana estatal (30,8%), que dobla els nivells del País Basc (13,9%) i Navarra (17,2%). Les comunitats que presenten una situació més negativa que Catalunya són les Balears, Andalusia, Extremadura, Múrcia i Castella-La Manxa.

Evolució de l'abandonament educatiu prematur (% de població 18-24 anys que abandona el sistema educatiu sense estudis secundaris postobligatoris finalitzats) per comunitats autònomes (1995-2005)

Comunitats autònomes	1995	2000	2005
Espanya	34,5	28,9	30,8
Andalusia	41,6	35	37,1
Aragó	24,0	22,8	24,1
Astúries	24,9	22,2	18,3
Balears	40,7	45,7	40,0
Canàries	41,9	33,1	32,2
Cantàbria	26,3	22,6	21,8
Castella i Lleó	27,4	20,7	25,1
Castella-La Manxa	46,9	35,6	35,0
Catalunya	33,3	29,7	34,1
Comunitat Valenciana	41,7	31,5	32,4
Extremadura	49,5	41,5	36,4
Galícia	32,5	29,2	23,6
Madrid	24,7	19,4	26,2
Múrcia	45,9	38,7	38,1
Navarra	21,0	17,6	17,2
País Basc	19,9	14,3	13,9
Rioja (La)	26,1	27,2	29,3

Es constata a nivell europeu que Catalunya és un dels països amb una situació més negativa, només superat per Malta i Portugal. Els països nòrdics i els països de l'Europa oriental són els que mostren els nivells d'abandonament més baixos, en consonància amb les elevadíssimes taxes d'escolarització als 17 anys. Les polítiques de benestar i el paper que ha jugat el sistema educatiu en aquests contextos polítics expliquen aquesta situació. Els països del sud d'Europa, en canvi, un cop més, presenten els resultats més negatius, i Catalunya no difereix d'aquest patró de comportament.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades d'Eurostat (2005).

[Escolarització: nivell de formació joves (20-24 anys)]

Catalunya (60,3%) se situa en una posició cuera pel que fa al nivell de formació de la població jove, a més de 15 punts percentuals de distància de la mitjana de la UE (76,9%), i a més de vint punts de l'objectiu de la Unió Europea (85%) per al 2010.

L'objectiu de la Unió Europea per al 2010 és situar la proporció de població de 20 a 24 anys amb estudis secundaris postobligatoris assolits en el 85%, més de vint punts percentuals per sobre del que presenta actualment Catalunya (60,3%). Convé afegir, a més, que l'evolució en el darrer lustre no ha estat favorable per a l'assoliment d'aquest objectiu. Del 68,1% que hi havia l'any 2000, s'ha passat al 60,3% l'any 2005.

El fet migratori, protagonitzat en part per joves menors de 25 anys amb un nivell d'estudis baix o sense formació homologada, ha generat un impacte negatiu sobre l'evolució d'aquest indicador.

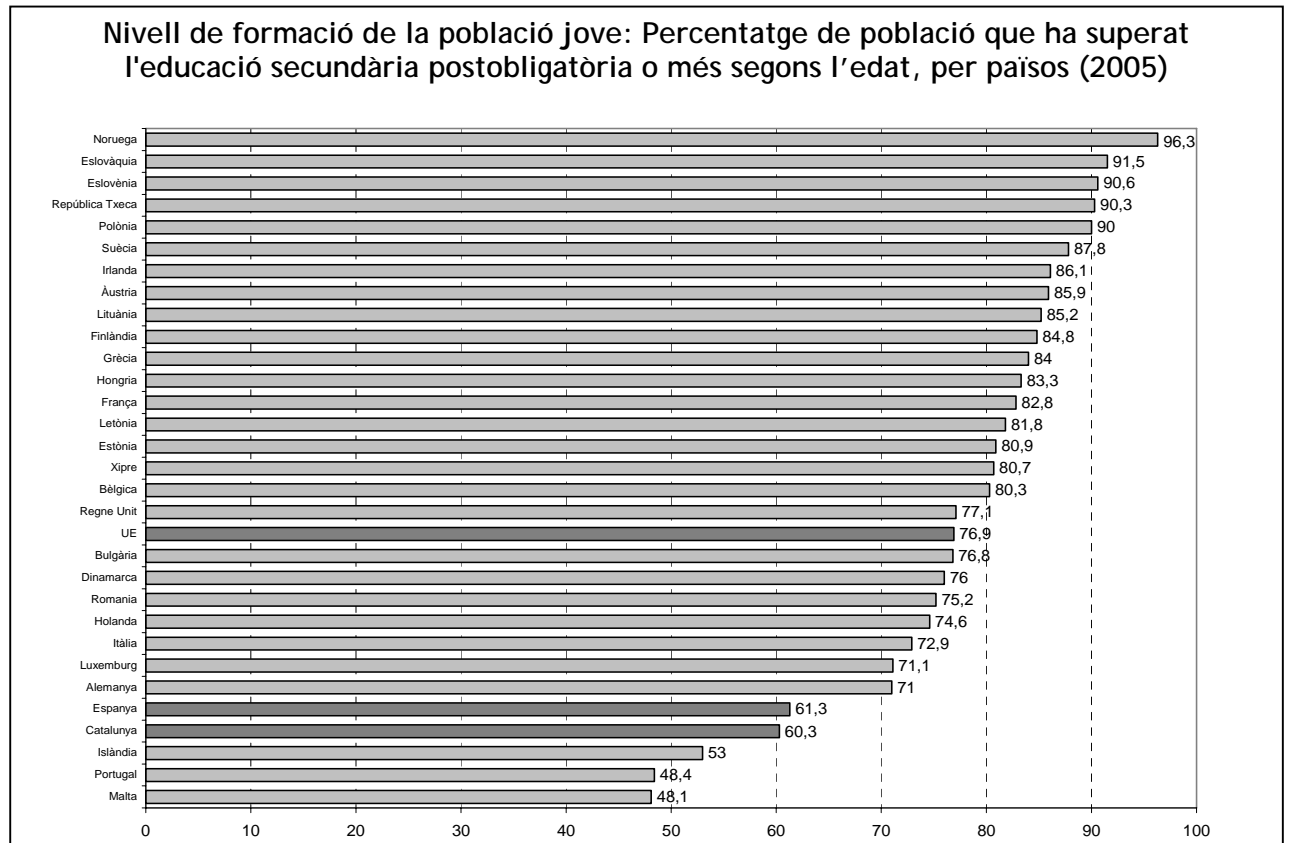
Nivell de formació de la població jove: percentatge de població que ha superat l'educació secundària postobligatòria o més segons l'edat, per comunitats autònomes (2000 i 2005)

Comunitat autònoma	20-24 anys	
	Total (2000)	Total (2005)
Espanya	65,9	61,3
Andalusia	58,2	53,4
Aragó	73,8	70,2
Astúries	70,9	73,3
Balears	48,4	49,5
Canàries	56,1	57,4
Cantàbria	70,6	70,7
Castella i Lleó	70,4	64,8
Castella-La Manxa	57,9	54,4
Catalunya	68,1	60,3
Com. Valenciana	62,7	60,3
Extremadura	51,6	52,3
Galícia	64,7	68,7
Madrid	78,3	67,7
Múrcia	58,5	54,2
Navarra	81,5	77,3
País Basc	81,1	80,4

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del cens de població (2001) i del Ministeri d'Educació (2005).

Aquesta evolució negativa, més accentuada al nostre país, ha provocat que la proporció de població jove amb nivell de formació elevat s'hagi situat lleugerament per sota de la mitjana estatal (61,3%), fet que l'any 2000 no es produïa. Els mals resultats de Catalunya es posen de manifest amb més força si prenem com a referència les comunitats autònomes més desenvolupades, com ara el País Basc (80,4%), Navarra (77,3%) i Madrid (67,7%). Respecte a aquestes comunitats, Catalunya presenta xifres fins a 20 punts percentuals més baixes.

Aquests resultats, més aviat negatius, es constaten novament a escala europea. Entre els països de la UE, només Portugal i Malta presenten una situació encara més negativa. Els països mediterranis tenen els majors dèficits formatius, i Catalunya no n'és una excepció, mentre que els països nòrdics i de l'Europa oriental ocupen les millors posicions.

[Concloent escolarització]

El dret a una "educació de qualitat per tothom" és encara un objectiu pendent d'aconseguir. Excel·lència i equitat continuen sent dos reptes pendents en el nostre sistema educatiu. Les dades ens mostren que tenim taxes d'escolarització altes a l'educació infantil i a les etapes obligatòries, bons indicadors a primària pel que fa al reduït nombre d'alumnes repetidors i que el problema fonamental es concentra a l'ESO (sobretot al segon cicle) i a les etapes postobligatòries.

Continua estant present en el sistema educatiu la dualització entre els sectors públic i privat subvencionat, i dins de cada un d'aquests, entre centres de molt i poc prestigi social. Actualment les escoles públiques absorbeixen cada cop més alumnat que les privades. No obstant això, cal tenir en compte que Catalunya encara avui és una de les comunitats autònomes amb una distribució menys equitativa de l'alumnat nouvingut per sectors de titularitat.

Catalunya té un dels nivells d'abandonament escolar prematur més elevat de la Unió Europea, i un dels nivells de formació de la població jove més baix. Aquests dèficits, a més, han tingut una evolució negativa en els darrers anys. D'ençà de l'any 2000, a diferència de la mitjana de la Unió Europea, a Catalunya s'ha incrementat el pes de l'abandonament escolar prematur i ha disminuït el percentatge de població jove que ha assolit ensenyaments postobligatoris.

Catalunya presenta taxes de no graduació en l'ESO de les més altes de l'Estat (al voltant del 30%). L'estructura del mercat de treball i els elevats nivells de precarietat laboral i d'ocupació no qualificada en sectors com el turístic, representen un estímul per molts joves a l'hora d'abandonar el sistema educatiu. La responsabilitat també recau sobre el mateix sistema educatiu, que no és capaç de retenir (sinó que de vegades tendeix a expulsar) l'alumnat menys orientat envers l'escolarització.

[3/ Objectius europeus de Lisboa per al 2010]

En la sessió celebrada a Lisboa, el març del 2000 el Consell Europeu va adoptar com a objectiu estratègic per al 2010 convertir la Unió Europea en l'economia basada en el coneixement més competitiva i dinàmica del món, capaç de créixer econòmicament de manera sostenible amb més i millor ocupació i amb major cohesió social. L'assoliment d'aquest objectiu passa per transformacions radicals en diferents àmbits de les polítiques econòmiques i socials, però sobretot en els sistemes d'educació i formació dels estats membres.

S'han fixat unes prioritats que pretenen potenciar el desenvolupament de la societat del coneixement des de l'àmbit educatiu. Els objectius o punts de referència, que especifiquen l'horitzó a assolir per part dels sistemes educatius de la unió Europea al 2010 són:

- Sobre l'adquisició de competències bàsiques en l'educació obligatòria: **disminuir, com a mínim, en un 20% la proporció d'alumnes de 15 anys amb problemes de comprensió lectora.**
- Sobre la permanència en els ensenyaments postobligatoris: **situar l'abandonament escolar prematur, com a màxim, en un 10%.**
- Sobre la graduació en els ensenyaments secundaris postobligatoris: **garantir, com a mínim, que el 85% de les persones de 22 anys acabin ensenyaments secundaris superiors.**
- Sobre l'adequació de l'educació superior a la societat del coneixement: **augmentar, com a mínim, en un 15% el número de titulats de matemàtiques, ciències i tecnologia, amb una reducció simultània del desequilibri entre homes i dones.**
- Sobre l'accés a la formació al llarg de la vida: **promoure la participació, com a mínim, del 12,5% de la població adulta a l'aprenentatge permanent.**

[Comprensió lectora]

El 2003 el 19,8% dels alumnes europeus, gairebé 1 dels 5 milions d'estudiants de 15 anys, presenta una situació d'insuficiència formativa, lluny del 15,5% marcat per l'objectiu 2010. Només Finlàndia, Irlanda, Holanda, el Regne Unit i Suècia se situen per sota de la fita prevista. Cal tenir present que les competències en lectura són bàsiques per desenvolupar-se adequadament en la societat del coneixement.

El percentatge d'alumnat amb problemes de comprensió lectora a Catalunya (19,4%) és pràcticament similar al del conjunt de la Unió Europea (19,8).

Catalunya, per la seva banda, presenta una situació relativament similar a la del conjunt de la Unió Europea. En total, el 19,4% dels alumnes de 15 anys compta amb insuficiència formativa en lectura, i d'ençà de l'any 2000 aquest percentatge s'hauria distanciat de l'objectiu marcat -si fem cas de l'evolució seguida pel conjunt de l'Estat espanyol, ja que no tenim dades representatives per a Catalunya de l'any 2000. El fet migratori i la nova escolarització d'alumnes d'incorporació tardana podrien explicar, en bona part, aquesta evolució negativa.

[Abandonament prematur]

Vegeu les pàgines precedents d'aquest mateix dossier.

[Acabament estudis secundaris superiors]

Vegeu les pàgines precedents d'aquest mateix dossier sobre formació dels joves de 20-24 anys.

[Titulats científics]

En la formació superior de professionals especialitzats en els àmbits econòmics claus per al desenvolupament de la societat del coneixement (científics, tècnics, etc.) ens trobem amb resultats positius. Actualment la Unió Europea ja ha superat l'objectiu marcat. Si la tendència actual continués, la Unió Europea comptaria amb 1 milió de graduats en disciplines científiques i tècniques l'any 2010, per sobre dels 750.000 actuals (Unió Europea, 2006).

Catalunya se situa per sobre de la fita plantejada per al conjunt de la Unió Europea en relació amb el *nombre de graduats de nivell superior en matemàtiques, ciències i tecnologia*.

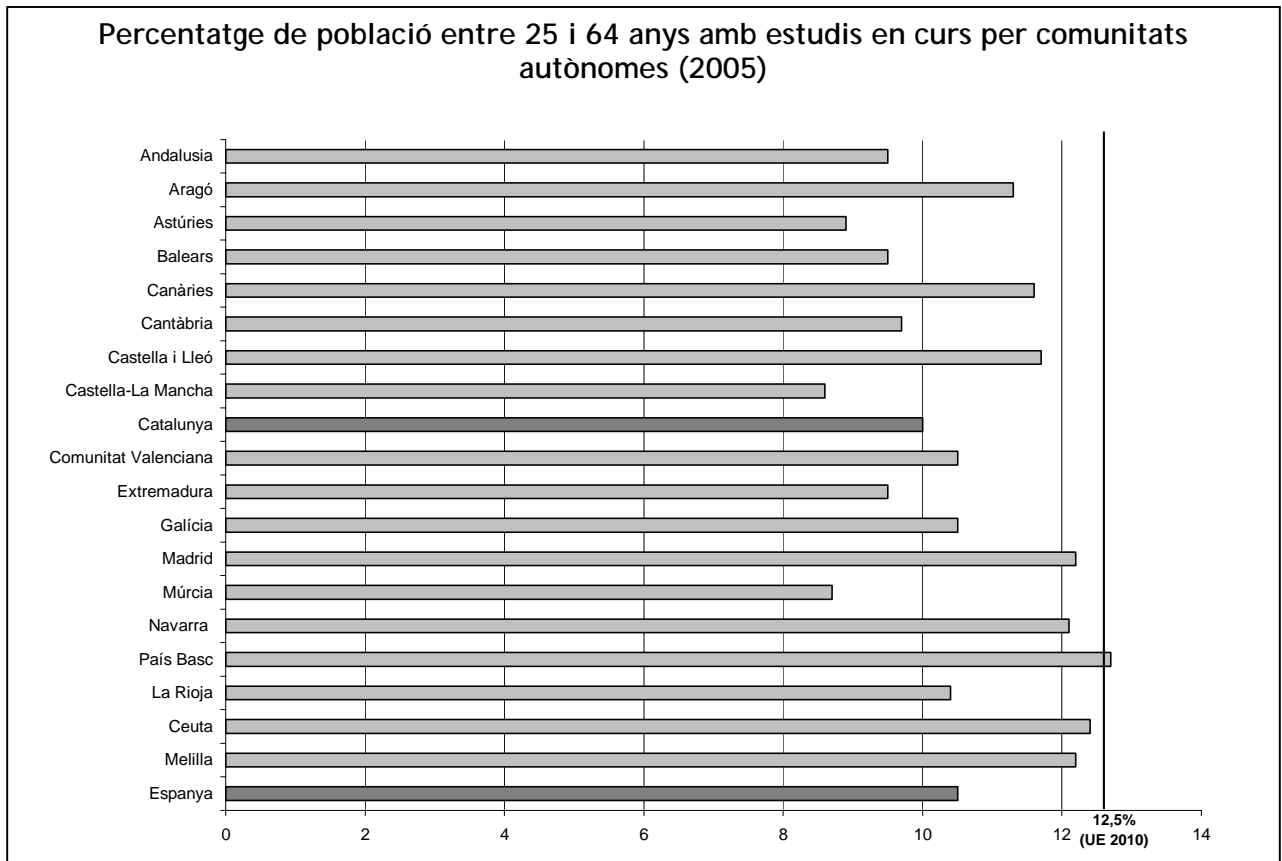
De fet, Catalunya presenta un estancament del nombre de graduats en ciències i tecnologia d'ençà de l'any 2000. Malgrat això, Catalunya se situa per sobre la fita europea, només per sota d'Irlanda, França, Regne Unit, Lituània, Finlàndia, Suècia, Suïssa i Dinamarca.

[Formació al llarg de la vida]

El 9,8% de la població catalana entre 25 i 64 anys desenvolupa algun tipus de formació (reglada o no reglada). Aquest percentatge se situa per sota de l'objectiu del 12,5% marcat per la UE per a l'horitzó 2010.

Catalunya, en comparació amb la resta de comunitats autònomes, no té una posició gaire positiva en els indicadors d'aprenentatge al llarg de la vida. El seu percentatge de

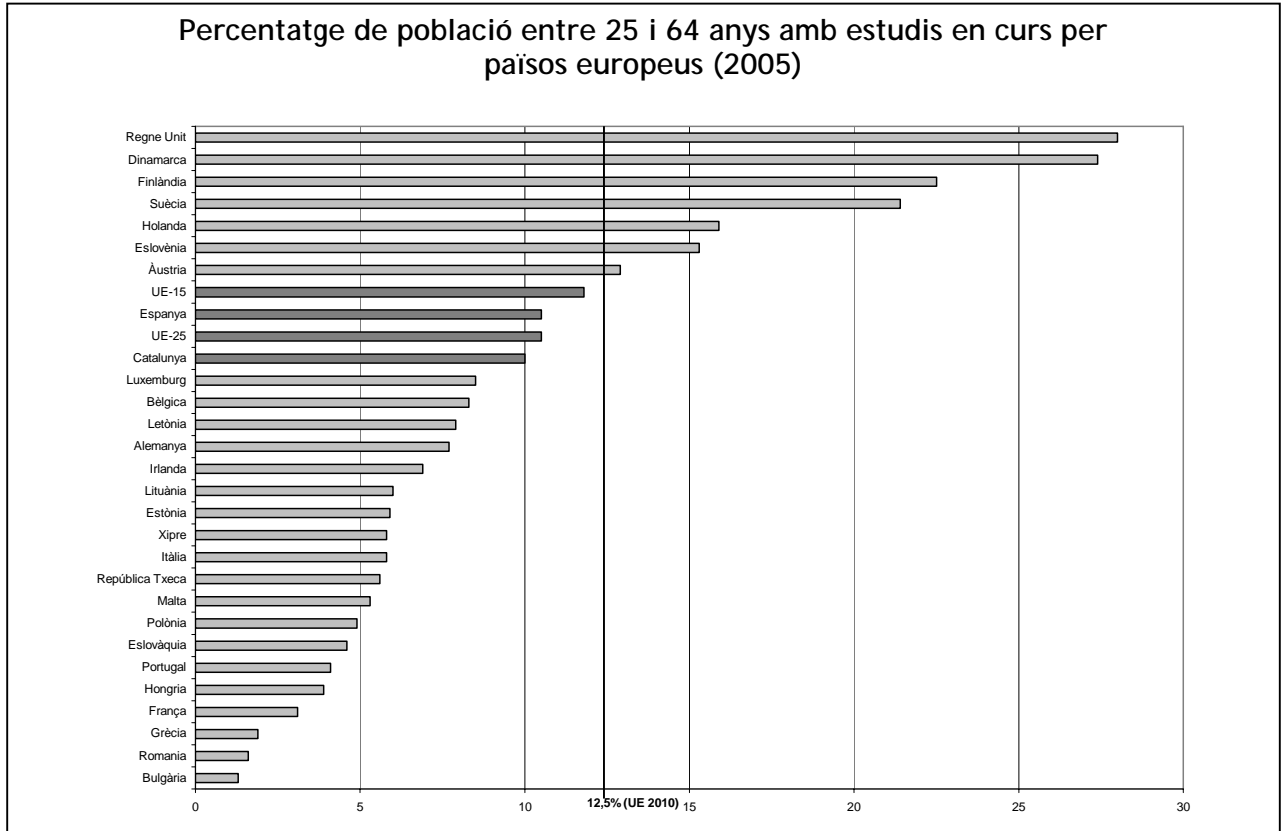
participació està lleugerament per sota la mitjana estatal, i es troba clarament superada per comunitats com el País Basc, Madrid i Navarra.

Encara que el percentatge de participació de la població entre 25 i 64 anys a la formació al llarg de la vida se situa per sota de la mitjana de la UE-15 (11,8%), Catalunya està més ben posicionada que la majoria de països del seu entorn immediat.

Pel que fa a la comparació amb la resta de països de la Unió Europea, la situació de Catalunya és ambigua. Per un costat, és cert que el percentatge de participació de la població entre 25 i 64 anys a la formació al llarg de la vida se situa per sota de la mitjana de la Unió Europea-15, que és actualment del 11,8% (2005); no obstant això, Catalunya està més ben posicionada que la majoria de països del seu entorn immediat, llevat d'Espanya. En general, els països del nord d'Europa, com el Regne Unit, Dinamarca, Finlàndia, Suècia i Holanda, presenten

percentatges superiors al 15%, clarament per sobre de Catalunya i de l'objectiu previst per al 2010.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades d'Eurostat (2005).

Quadre síntesi dels objectius de Lisboa 2010

Catalunya	2000	2005 (2004/2003)	Horitzó 2010
Comprensió lectora	...	19,2	15,5
Abandonament prematur	29,7	34,1	10,0
Postobligatòria	68,1	60,3	85,0
Educació terciària	12,8	12,6	11,6
Formació al llarg de la vida	...	10,0	12,5
UE 25	2000	2005 (2004/2003)	Horitzó 2010
Comprensió lectora	19,4	19,8	15,5
Abandonament prematur	17,3	15,2	10,0
Postobligatòria	76,3	76,9	85,0
Educació terciària	10,1	12,6	11,6
Formació al llarg de la vida	7,9	10,5	12,5
Espanya	2000	2005 (2004/2003)	Horitzó 2010
Comprensió lectora	16,3	21,1	15,5
Abandonament prematur	17,3	15,2	10,0
Postobligatòria	65,9	61,3	85,0
Educació terciària	9,9	12,5	11,6
Formació al llarg de la vida	...	10,5	12,5

[Concloent els objectius de Lisboa]

El sistema educatiu català té cada cop més dificultats per garantir els nivells educatius considerats com a adequats per a la societat del coneixement de l'any 2010.

L'únic objectiu que s'ha assolit plenament és el que correspon a la graduació superior en matemàtiques, ciències i tecnologia (en graduats per 1.000 habitants). Pel que fa a l'indicador de participació en la formació al llarg de la vida, del qual encara no s'ha assolit la fita esperada per al 2010, no se'n poden extreure conclusions sobre l'evolució, ja que existeixen canvis metodològics en el càlcul de la participació que no fan possible establir comparacions amb els anys precedents.

L'evolució, en canvi, sí que és negativa en els objectius corresponents a l'adquisició de competències de comprensió lectora als ensenyaments obligatoris, a l'abandonament escolar prematur i a la finalització dels ensenyaments secundaris postobligatoris.

La Unió Europea, amb l'excepció de l'indicador de comprensió lectora, compta amb un progrés ascendent, encara situat per sota del ritme requerit per assolir els objectius l'any 2010. En canvi, a Catalunya, els 3 objectius esmentats experimenten un retrocés respecte de la situació que ja es presentava l'any 2000.

El nivell de formació de la població s'incrementa però de manera molt lenta sense respondre a les necessitats formatives que requereixen les societats desenvolupades avui en dia. Pel que fa al grup de població de 18 a 24 anys, el nivell de formació s'ha reduït en els darrers anys, presentant un panorama de futur molt preocupant.

Al mateix temps el baix nivell de formació requerit en una part significativa dels llocs de treball promou un mercat laboral poc qualificat, precari i, en conseqüència, fàcilment influenciable pels vaivens econòmics interns o externs del nostre país.

[Altres conclusions]

El distanciament entre l'acció política en el sector educatiu i els professionals de l'educació i la societat en general sembla que es consolida, sense trobar un any i mig després de la signatura del Pacte Nacional la necessària aliança social prevista en aquest.

El consens sobre la importància de l'educació per al futur de la nostra societat és més una qüestió retòrica dels polítics de l'educació, dels agents educatius i de la societat en general, que una realitat palpable. La imatge social de l'educació ha passat de ser una preocupació de primer ordre a una qüestió de rang menor.

Les polítiques de recerca educativa al nostre país avancen en la direcció de les tendències internacionals, però arrossegueu encara importants dèficits d'una administració excessivament intervencionista en aquest àmbit i d'un finançament insuficient per permetre consolidar trajectòries professionals a aquells que es volen dedicar a la recerca educativa. La inversió en recerca necessita temps i estabilitat a mitjà i llarg termini. Entenem que l'avenç en els darrers anys és rellevant però aquest esforç s'ha de consolidar i incrementar de manera significativa.

Les condicions per exercir de professor són, avui dia, més complicades que en el passat, però no sembla que s'hagin traduït en canvis rellevants del model de formació inicial, dels processos d'accés a l'exercici de la professió i del disseny de la carrera docent (inclosa la formació contínua).

La composició de les aules, la pràctica docent i el rol que desenvolupa el professorat ha canviat enormement en els darrers temps. La formació inicial del professorat no sembla adequar-se a aquests nous requeriments.

Així doncs cal definir millor un perfil clar i específic del que s'ha de requerir a una persona que es vulgui dedicar a aquesta professió.

Quant als processos d'accés a l'exercici de la professió, no sembla que el sistema d'interinatges i oposicions actual sigui el millor sistema per aconseguir docents que es trobin a gust en la seva professió i acabin sentint-se premiats i reconeguts per la important tasca que duen a terme. La carrera docent està plantejada com una contínua carrera d'obtenció de punts cara a posicionar-se millor envers a la resta de docents el dia, per exemple, d'aconseguir "plaça definitiva" en una escola.

La formació permanent, tot i les millores introduïdes darrerament, sembla mancada també d'una certa orientació sobre quin perfil professional volem, més enllà de les estratègies perquè es procuri que bona part dels docents sàpiguen expressar-se en anglès.

La dicotomia entre "llibertat individual en educació" i "lluita contra la segregació escolar", és un assumpte encara per resoldre. Els estudis existents fins al moment i altres informacions sobre l'estat d'aquesta qüestió a Catalunya indiquen que existeix un manteniment del nivell de segregació escolar (posat clarament de manifest, per exemple, en la concentració d'alumnes immigrants en centres públics, -sobretot, en "alguns centres

públics” i no en d’altres- i un cert grau d’insatisfacció entre certs sectors de la població per les limitacions establertes al principi de lliure elecció de centres. No es tenen evidències que la implementació de les Oficines Municipals d’Escolarització (OME) hagin generat resultats positius, tot i que és evident que cal esperar alguns anys més per poder fer una avaluació acurada sobre aquesta mesura.

El distanciament existent des de fa anys entre el sector públic i el sector privat sembla mantenir-se, tot i haver-hi avenços i esforços rellevants per acostar les posicions i visions diferenciades que sobre el tema educatiu existeixen entre ambdós sectors. Aquest fet es pot observar, entre d’altres, a partir de la manca de polítiques i mesures consensuades entre ambdues xarxes a l’hora d’abordar el tema de les polítiques de matriculació dels fills de famílies immigrades.

Els esforços relacionats amb l’acollida i la gestió del fet migratori al sistema educatiu són encara insuficients, si prenem com a referència els resultats educatius de l’alumnat nouvingut. Actualment el grup social que experimenta una major desigualtat educativa és l’alumnat d’origen immigrant. Quasi el 50% de l’alumnat nouvingut no assoleix la suficiència formativa a les proves PISA, i quasi el 50% de nois i noies de nacionalitat estrangera han abandonat el sistema educatiu als 17 anys.

Com més alt és el nivell d’estudis, més es redueixen les desigualtats de gènere i d’edat relacionades amb l’accés a l’ocupació. L’educació, doncs, actua com a factor d’igualació.

Malgrat l’avenç significatiu en la implementació de la cultura de l’avaluació en el sistema educatiu i en el funcionament dels centres, encara estem lluny dels paràmetres de transparència, independència política i descentralització dels països més avançats en aquest terreny. En el camp de la cultura de l’avaluació es constata una millora significativa en els darrers anys. S’està consolidant una visió més professionalitzada d’aquesta tasca. No obstant això, encara cal avançar de manera més decidida i explícita en transparència i en independència política dels òrgans encarregats d’aquesta qüestió.

Continua sense resoldre’s adequadament el tema de la gestió i direcció dels centres escolars, peça nuclear en un model que pretén donar major autonomia a les escoles. Existeix en l’actualitat, en el nostre sistema educatiu, una clara incongruència entre una pretesa autonomia dels centres escolars i al mateix temps un alt zel normatiu per part del Departament d’Educació sobre els centres escolars, que es repeteix any rere any.

Igualment hi ha una elevada manca de coherència en voler desplegar l’autonomia de centres a partir d’unes direccions no professionalitzades, que no ho són per dues raons: per la manca d’una formació específica i per l’absència del seu status jurídic i modalitat d’accés a aquests llocs de treball. Es tracta d’un fenomen paradoxal i àmpliament explicat a la literatura pedagògica: una elevada autonomia de centres requereix d’unes més elevades quotes de professionalització -tant entre els professors com entre els equips directius- que no pas un model de centres altament dependents de l’Administració pública.

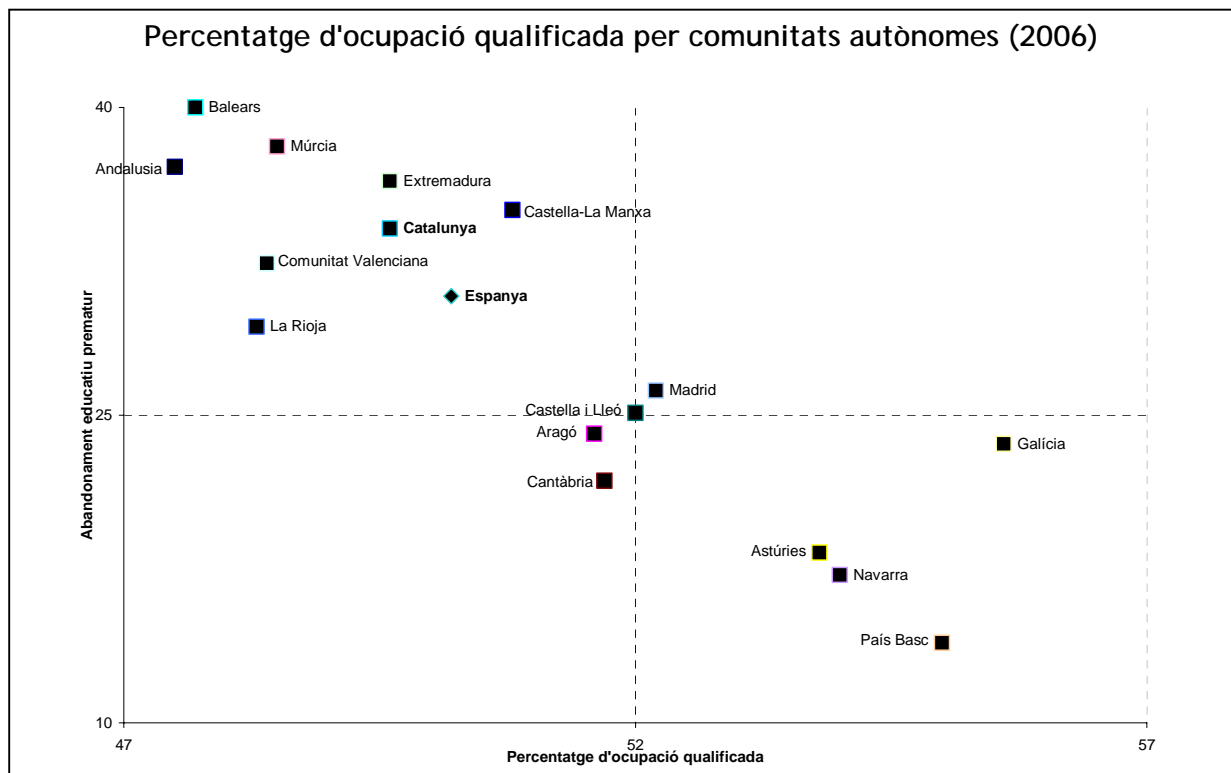
[Propostes]

1. Accelerar el desplegament del Pacte Nacional per a l'Educació més enllà de la sisena hora, traslladant a la població en general i a la comunitat educativa en particular la necessitat de donar prioritat a l'educació i de tenir consensos fonamentals al voltant d'aquesta temàtica.
2. Promocionar el valor de l'excel·lència i de l'equitat en educació entre la comunitat educativa i la societat en general.
3. Augmentar les mesures de reforç de l'aprenentatge de les matèries instrumentals, de manera molt especial, entre la població escolar amb majors dificultats.
4. Incrementar les mesures de suport dels alumnes amb dificultats a l'escola i a l'institut.
5. Impulsar l'educació d'adults, no només entesa des de la perspectiva de l'educació de base sinó també com a formació continua en el mercat laboral i com a formació personal per ampliar el bagatge cultural propi.
6. Millorar la qualificació de l'ocupació i combatre la precarietat des de l'Administració pública i des del sector empresarial.
7. Impulsar un gran acord entre sector públic i sector privat sostingut amb fons públics per respectar el principis d'equitat i de llibertat d'elecció de centres.
8. Potenciar la imatge del Servei Públic en Educació.
9. Augmentar molt significativament la inversió pública en educació, de manera sostinguda en els propers anys, prioritzant les etapes i elements del sistema educatiu que més ho necessiten. En concret: les etapes infantil, secundària, superior i d'adults, els contractes-programa, la formació del professorat i l'avaluació de professors, de centres i del conjunt del sistema educatiu.
10. Millorar la formació inicial del professorat i el procés d'accés al lloc de treball.
11. Millorar la formació permanent del professorat i canviar el model actual.
12. Incrementar l'autonomia de centres escolars públics, tant en els aspectes pedagògics i organitzatius com en el referit a la contractació del professorat. Aquesta mesura ha d'anar acompanyada d'una clara i real professionalització dels equips directius (molt especialment del director o directora) per gestionar adequadament aquesta autonomia escolar.
13. Reforçar una cultura d'avaluació del sistema educatiu transparent, rigorosa, independent i al servei de la societat.
14. Impulsar la millora de la recerca educativa promovent, tanmateix, la seva valoració tant entre la comunitat educativa com entre la població en general.

Altres dades

[Ocupació qualificada]

El percentatge d'ocupació qualificada a Catalunya (49,6%) és inferior a la mitjana espanyola (50,2%) i clarament inferior a les comunitats autònomes més potents econòmicament, com són Madrid, el País Basc i Navarra. La composició sectorial del mercat de treball, amb un pes més fort del sector turístic en el cas català, explica en bona part aquesta situació. En general, la baixa qualificació de l'ocupació també estimula l'abandonament educatiu prematur entre una part significativa de joves i actua de fre a l'hora de promoure la instrucció de la població.

Font: Elaboració pròpia.

El percentatge d'ocupació qualificada a Catalunya (49,6%) és inferior a la mitjana espanyola (50,2%), i clarament inferior a les comunitats més potents econòmicament: Madrid, el País Basc i Navarra.

[Despesa pública en educació per concerts de centres privats]

Catalunya i Espanya tenen una despesa pública similar en concerts per estudiant. El País Basc, Navarra, la Comunitat Valenciana, les Balears i Cantàbria superen aquesta xifra.

Despesa pública en centres privats concertats per estudiant per comunitats autònomes (2005)

Comunitat autònoma	Despesa pública en centres privats concertats per estudiant
Andalusia	2.187,4
Aragó	2.317,1
Astúries	2.315,0
Balears	2.524,2
Canàries	2.033,7
Cantàbria	2.644,0
Castella i Lleó	2.450,9
Castella-La Manxa	2.015,6
Catalunya	2.449,1
Comunitat Valenciana	2.721,2
Extremadura	1.956,0
Galícia	2.195,2
Madrid	2.305,5
Múrcia	1.951,5
Navarra	2.969,5
País Basc	3.260,2
La Rioja	2.266,6
TOTAL	2.446,0

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Ministerio de Educación i l'Institut Nacional de Estadística.

[Alumnat estranger]

Catalunya (12,3%) és la comunitat que, després de les Balears (14,0%), Madrid (13,7%) i la Rioja (12,9%), presenta un percentatge d'alumnat estranger més elevat.

Comunitat autònoma	Ens. obligatoris	Primària	ESO
Espanya	9,9	10,3	9,2
Andalusia	5,6	5,9	5,2
Aragó	11,7	12,6	10,5
Astúries	4,7	4,8	4,6
Balears	15,5	16,2	14,5
Canàries	9,7	9,6	9,7
Cantàbria	6,9	6,9	7,0
Castella i Lleó	6,9	7,4	6,2
Castella-La Mancha	8,3	9,3	7,0
Catalunya	13,7	13,8	13,6
Comunitat Valenciana	13,5	13,8	13,0
Extremadura	2,8	3,3	2,3
Galícia	3,4	3,7	3,1
Madrid	14,8	15,4	14,0
Múrcia	12,9	13,7	11,7
Navarra	12,0	12,7	10,8
País Basc	5,8	5,9	5,6
La Rioja	14,8	16,0	13,1

Catalunya és la comunitat que, només després de les Balears (14,0%), Madrid (13,7%) i la Rioja (12,9%), presenta un percentatge d'alumnat estranger més elevat. En l'altre extrem hi trobem Extremadura (2,3%), Galícia (2,9%), Astúries (3,7%), Andalusia (4,8%) i també el País Basc (4,8%).

[Sectors de titularitat]

L'evolució de l'alumnat per sectors ens mostra que l'evolució del percentatge d'alumnat al sector públic ha tendit a guanyar pes en el darrer decenni (del 57,9% el curs 1996-1997, al 60,4% el curs 2005-2006). L'escolarització de l'alumnat nouvingut majoritàriament en aquest sector públic ha permès compensar amb escreix la davallada demogràfica que estava experimentant el sistema educatiu en els primers anys del període analitzat, especialment a l'educació primària (del 55,5% el curs 1996-1997, al 61,7% el curs 2005-2006).

Evolució del pes del sector públic a l'educació infantil a Catalunya i Espanya (1996-2007)

Catalunya	96-97	97-98	98-99	99-00	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07
Educació infantil	54,7	54,7	55,1	55,0	54,6	54,7	55,9	57,1	58,4	59,4	60,5
1r cicle	35,6	36,1	36,1	36,0	35,2	34,8	37,9	39,4	42,2	44,4	47,0
2n cicle	59,2	59,2	60,0	60,0	60,1	60,6	61,5	62,7	63,7	64,5	65,2
Espanya	96-97	97-98	98-99	99-00	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07
Educació infantil	67,6	67,6	67,7	67,0	66,3	65,5	65,3	65,0	64,8	64,5	64,2
1r cicle	42,5	43,4	43,8	44,7	43,9	43,4	42,0	41,9	42,6	42,8	43,2
2n cicle	69,3	69,3	69,5	68,9	68,4	68,1	68,2	68,3	68,5	68,4	68,3

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Educació i del MEC.

A l'educació secundària obligatòria, en canvi, específicament en el segon cicle, s'ha produït una pèrdua de pes important (del 67,0% el curs 1996-1997, al 58,2% el curs 2005-2006).

Evolució del % d'alumnat de primària i secundària obligatòria al sector públic (1996-2007)

Catalunya	96-97	97-98	98-99	99-00	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07
En. obligatoris	57,9	57,7	57,5	57,0	57,1	57,5	58,2	59,0	59,8	60,4	61,2
Ed. primària	55,5	56,1	57,4	58,1	58,5	59,0	59,6	60,3	61,0	61,7	62,7
ESO	61,0	59,8	57,6	55,6	55,2	55,4	56,2	57,2	58,1	58,6	59,0
Espanya	96-97	97-98	98-99	99-00	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07
En. obligatoris	68,9	68,8	67,7	66,6	66,3	66,1	66,3	66,4	66,5	66,6	66,8
Ed. primària	66,1	66,3	66,6	66,7	66,6	66,5	66,6	66,7	66,7	66,8	67,1
ESO	72,3	71,8	69,0	66,4	65,8	65,5	65,8	66,0	66,3	66,4	66,4

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya i del MEC (2005-2006).

El percentatge d'alumnat al sector públic ha guanyat pes en el darrer decenni (del 57,9% el curs 1996-1997, al 60,4% el curs 2005-2006) degut majoritàriament a l'escolarització de l'alumnat nouvinout.

Distribució de l'alumnat als ensenyaments obligatoris per sectors de titularitat per comunitats autònomes (2005-2006)

Comunitat autònoma	Ensenyam. obligatoris		Primària		ESO	
	Públic (%)	Privat (%)	Públic (%)	Privat (%)	Públic (%)	Privat (%)
Espanya	66,6	33,4	66,8	33,2	66,4	33,6
Andalusia	75,3	24,7	75,2	24,8	75,4	24,6
Aragó	64,0	36,0	64,9	35,1	62,7	37,3
Astúries	66,0	34,0	67,3	32,7	64,5	35,5
Balears	61,0	39,0	62,1	37,9	59,4	40,6
Canàries	75,8	24,2	75,1	24,9	76,6	23,4
Cantàbria	61,9	38,1	61,1	38,9	62,9	37,1
Castella i Lleó	65,4	34,6	66,3	33,7	64,2	35,8
Castella-La Manxa	81,1	18,9	81,5	18,5	80,6	19,4
Catalunya	60,4	39,6	61,7	38,3	58,6	41,4
Com. Valenciana	67,7	32,3	67,7	32,3	67,7	32,3
Extremadura	78,2	21,8	78,9	21,1	77,4	22,6
Galícia	69,2	30,8	68,2	31,8	70,3	29,7
Madrid	53,4	46,6	53,2	46,8	53,8	46,2
Múrcia	72,5	27,5	72,5	27,5	72,4	27,6
Navarra	62,3	37,7	63,7	36,3	60,3	39,7
País Basc	46,1	53,9	48,4	51,6	42,7	57,3
La Rioja	64,7	35,3	65,7	34,3	63,5	36,5
Ceuta	71,1	28,9	71,3	28,7	70,9	29,1
Melilla	83,3	16,7	79,9	20,1	88,5	11,5

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Ministeri d'Educació (2005-2006)

Quan s'analitza la distribució de l'alumnat per sectors de titularitat a nivell local s'observa clarament la importància dels factors socioeconòmics. Els municipis eminentment poblats per classes treballadores, com ara el Prat de Llobregat, Santa Coloma de Gramenet o Cornellà, tenen alts percentatges d'escolarització al sector públic, superiors al 70%. En canvi, municipis com Sant Cugat del Vallès o Girona, per exemple, presenten un pes del sector públic inferior al 50%. Això mateix succeeix a la ciutat de Barcelona, on els districtes de Sarrià-Sant Gervasi, Les Corts o l'Eixample presenten percentatges d'alumnat al sector públic inferiors al 25%, mentre que a Ciutat Vella, Sants-Montjuïc, Nou Barris o Sant Martí, superiors al 50%.

El sector públic compta amb el 84,9% de l'alumnat estranger que s'escolaritza a Catalunya. Malgrat aquest percentatge, la tendència a Espanya és més negativa que a Catalunya, ja que l'alumnat estranger es concentra cada vegada més en el sector públic.

Distribució de l'alumnat als ensenyaments obligatoris per sectors de titularitat per municipis més grans de 50.000 habitants (2005-2006)

Municipi	Sector públic (%)	Sector privat (%)
Manresa	50,2	49,8
Reus	55,2	44,8
Castelldefels	69,3	30,7
Cornellà de Llobregat	75,8	24,2
El Prat de Llobregat	79,2	20,8
Sant Boi de Llobregat	58,2	41,8
Viladecans	63,6	36,4
Badalona	47,8	52,2
Barcelona	37,2	62,8
1. Ciutat Vella	52,4	47,6
2. Eixample	23,9	76,1
3. Sants-Montjuïc	55,0	45,0
4. Les Corts	22,0	78,0
5. Sarrià - Sant Gervasi	14,4	85,6
6. Gràcia	40,8	59,2
7. Horta - Guinardó	38,8	61,2
8. Nou Barris	54,1	45,9
9. Sant Andreu	44,3	55,7
10. Sant Martí	57,4	42,6
L'Hospitalet de Llobregat	51,8	48,2
Santa Coloma de Gramenet	73,0	27,0
Vilanova i la Geltrú	59,9	40,1
Girona	48,9	51,1
Mataró	46,1	53,9
Lleida	55,6	44,4
Tarragona	54,2	45,8
Cerdanyola del Vallès	65,1	34,9
Rubí	61,1	38,9
Sabadell	56,1	43,9
Sant Cugat del Vallès	37,5	62,5
Terrassa	46,0	54,0
Granollers	51,2	48,8
Mollet del Vallès	63,4	36,6

Un dels elements que presenta més desigualtat en el nostre sistema educatiu fa referència a la distribució de l'alumnat estranger per sectors de titularitat. En el conjunt dels ensenyaments obligatoris, per exemple, el sector públic compta amb el 84,9% de l'alumnat estranger que s'escolaritza en el sistema educatiu, i més que triplica el percentatge d'alumnat estranger (17,2%) que disposa el sector privat (4,7%). A l'educació primària la distribució és menys equitativa que a l'educació secundària obligatòria.

Les dades evolutives denoten que, progressivament, el sector privat ha anat assumint un major protagonisme en l'escolarització de l'alumnat immigrant. Així, respecte al curs 1998-1999, la distribució de l'alumnat estranger al sector públic ha disminuït del 86,9% al 84,9%.

No obstant això, val a dir que les modificacions encara són poc importants per poder afirmar que s'estan produint canvis estructurals de tendència.

Des d'una perspectiva evolutiva la comparativa amb Espanya ens permet identificar algunes diferències destacables. Per exemple, és important destacar que Espanya segueix actualment una tendència més negativa que Catalunya. Al conjunt de l'Estat, s'incrementa cada cop més la concentració de l'alumnat estranger al sector públic.

Evolució de la distribució de l'alumnat estranger als ensenyaments obligatoris per sectors de titularitat a Catalunya i Espanya (1998-1999=100) (2005-2006)

Ensenyaments obligatoris	98-99	99-00	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06
Alumnat estranger (%) Catalunya	1,9	2,3	2,9	4,3	6,2	8,6	10,2	12,3
Alumnat estranger sect. públic (%)	2,8	3,6	4,5	6,3	8,9	12,3	14,3	17,2
Alumnat estranger sect. privat (%)	0,6	0,7	0,9	1,5	2,4	3,2	4,0	4,7
Alumnat estranger (%) Espanya	1,2	1,6	2,2	3,3	4,9	6,5	7,5	8,7
Alumnat estranger sect. públic (%)	1,4	1,9	2,6	4	6,0	7,9	9,1	10,7
Alumnat estranger sect. privat (%)	0,8	1,1	1,3	1,9	2,7	3,8	4,2	4,8
Educació Primària	98-99	99-00	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06
Alumnat estranger (%) Catalunya	2,0	2,3	2,8	4,2	6,4	9,0	10,9	12,5
Alumnat estranger sect. públic (%)	3,1	3,5	4,2	6,2	9,2	13	15,4	17,5
Alumnat estranger sect. privat (%)	0,6	0,7	0,8	1,4	2,3	3,0	3,9	4,4
Alumnat estranger (%) Espanya	1,3	1,7	2,4	3,5	5,4	7,0	8,1	9,2
Alumnat estranger sect. públic (%)	1,5	2,0	2,8	4,3	6,6	8,6	9,9	11,4
Alumnat estranger sect. privat (%)	1,0	1,2	1,5	2,0	2,9	3,9	4,3	4,8
ESO	98-99	99-00	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06
Alumnat estranger (%) Catalunya	1,7	2,4	3,2	4,4	5,9	7,9	9,1	11,9
Alumnat estranger sect. públic (%)	2,6	3,7	4,9	6,6	8,6	11,2	12,6	16,8
Alumnat estranger sect. privat (%)	0,5	0,8	1,0	1,6	2,5	3,5	4,2	5,0
Alumnat estranger (%) Espanya	1,1	1,5	2,0	2,9	4,3	5,7	6,7	8
Alumnat estranger sect. públic (%)	1,3	1,7	2,4	3,5	5,2	6,9	8,1	9,6
Alumnat estranger sect. privat (%)	0,7	1,0	1,1	1,7	2,5	3,5	4,1	4,7

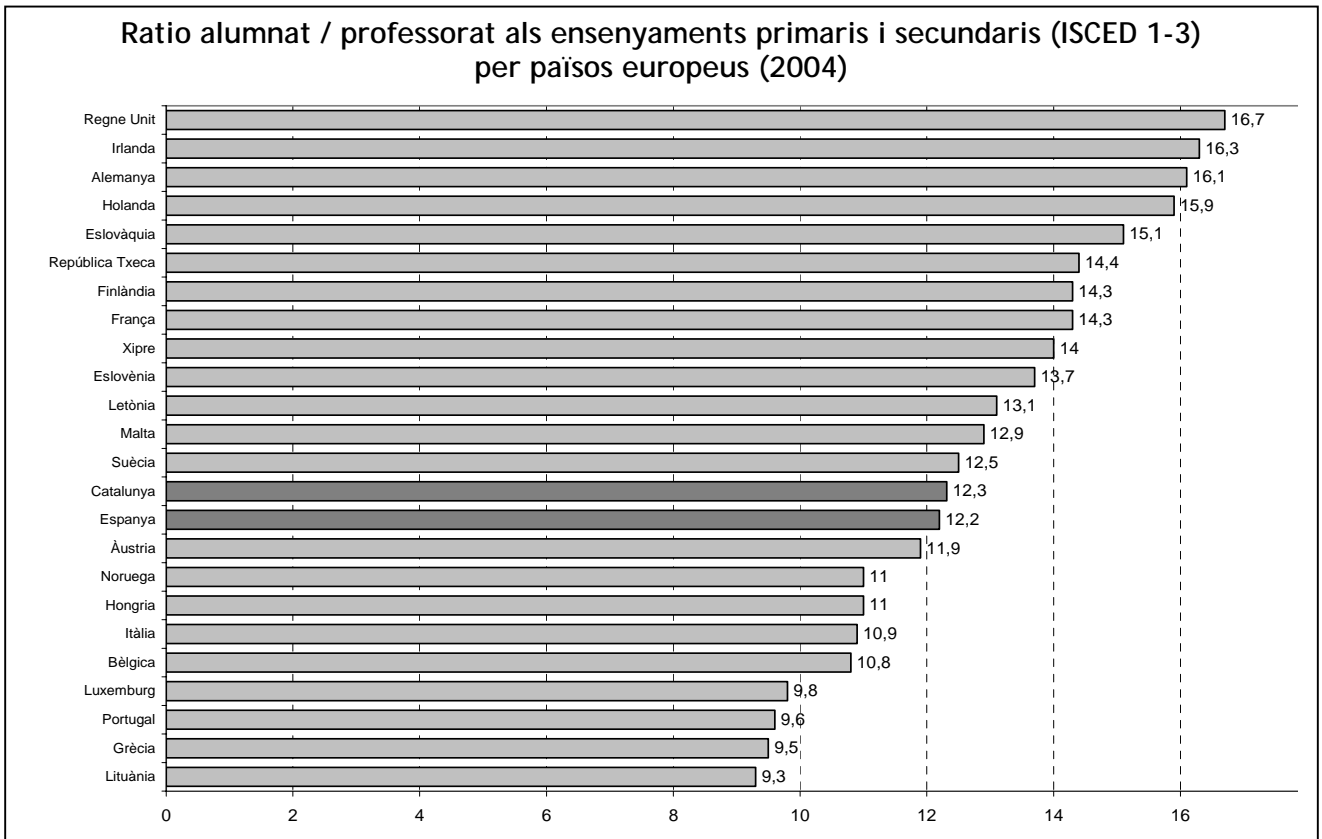
Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Ministeri d'Educació (2005-2006).

[Ràtio alumnat-professorat]

El desplegament del Pla per la Llengua i la Cohesió Social, amb les corresponents aules d'acollida, la progressiva aplicació de la sisena hora als centres de primària públics, la implantació de les Unitats de Suport a l'Educació Especial, etc. són polítiques que han suposat un increment del nombre de professionals.

Comparativament amb la resta de països europeus, Catalunya se situa en un nivell intermedi pel que fa al nombre d'alumnes per professor.

Contràriament al que es podria esperar pels nivells de despesa pública en educació, el gràfic anterior mostra com Catalunya se situa en una posició intermèdia. Paradoxalment, les dades per al nostre sistema educatiu són més favorables que a països anglosaxons com el Regne Unit i Irlanda, o a països nòrdics, com Suècia o Finlàndia, amb despeses en educació més elevades que Catalunya.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Eurostat (2004).

[Repeticions]

Taxa de repetició a l'educació secundària obligatòria per municipis majors de 50.000 habitants (curs 2004-2005)			
Municipi	Taxa de repetició	Taxa de repetició (públic)	Taxa de repetició (privat)
Manresa	14,6	21,8	6,7
Reus	15,2	24,5	3,6
Castelldefels	17,0	22,9	5,6
Cornellà de Llobregat	20,3	26,0	5,3
Prat de Llobregat, el	22,6	28,4	2,8
Sant Boi de Llobregat	14,1	19,1	8,5
Viladecans	21,1	30,3	3,4
Badalona	19,5	30,9	10,2
Barcelona	12,7	22,7	7,7
1. Ciutat Vella	17,8	24,1	11,7
2. Eixample	15,7	35,3	10,5
3. Sants-Montjuic	18,7	27,7	7,5
4. Les Corts	5,5	11,5	4,3
5. Sarrià - Sant Gervasi	9,1	21,2	6,8
6. Gràcia	8,7	12,8	7,1
7. Horta - Guinardó	11,9	16,4	9,5
8. Nou Barris	14,9	21,3	8,6
9. Sant Andreu	13,5	25,0	7,2
10. Sant Martí	14,2	21,4	4,8
Hospitalet de Llobregat, l'	21,8	35,1	9,1
Santa Coloma de Gramenet	21,0	28,8	4,6
Vilanova i la Geltrú	15,3	19,5	9,2
Girona	7,9	11,2	4,7
Mataró	12,7	21,3	5,9
Lleida	13,2	19,8	5,1
Tarragona	15,0	21,9	7,8
Cerdanyola del Vallès	12,4	17,4	3,9
Rubí	10,6	15,8	2,5
Sabadell	16,8	25,3	7,3
Sant Cugat del Vallès	8,5	10,6	7,0
Terrassa	11,3	16,2	7,8
Granollers	5,9	7,5	4,5
Mollet del Vallès	14,1	20,2	5,6

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Dep. d'Educació de la Generalitat de Catalunya (2004-2005).

Quan es fa l'anàlisi per municipis majors de 50.000 habitants, es comprova com les poblacions econòmicament més benestants, poblades majoritàriament per classes mitjanes, com ara Sant Cugat del Vallès o Girona, obtenen les taxes de repetició més baixes. En canvi, els municipis habitats principalment per classes treballadores, com ara el Prat de Llobregat, l'Hospitalet de Llobregat, Santa Coloma de Gramenet, Mollet del Vallès o Cornellà de

Llobregat, presenten taxes de repetició més altes. És especialment il·lustrativa la comparativa per districtes de la ciutat de Barcelona. Ciutat Vella o Sants-Montjuïc dupliquen la taxa de repetició de Les Corts, Gràcia i Sarrià-Sant Gervasi.

[Escolarització: educació postobligatòria]

Catalunya és una de les comunitats autònomes i un dels països europeus amb una taxa d'escolarització als 17 anys més baixa. Una elevada proporció de la població abandona el sistema educatiu un cop superada l'edat d'escolarització obligatòria.

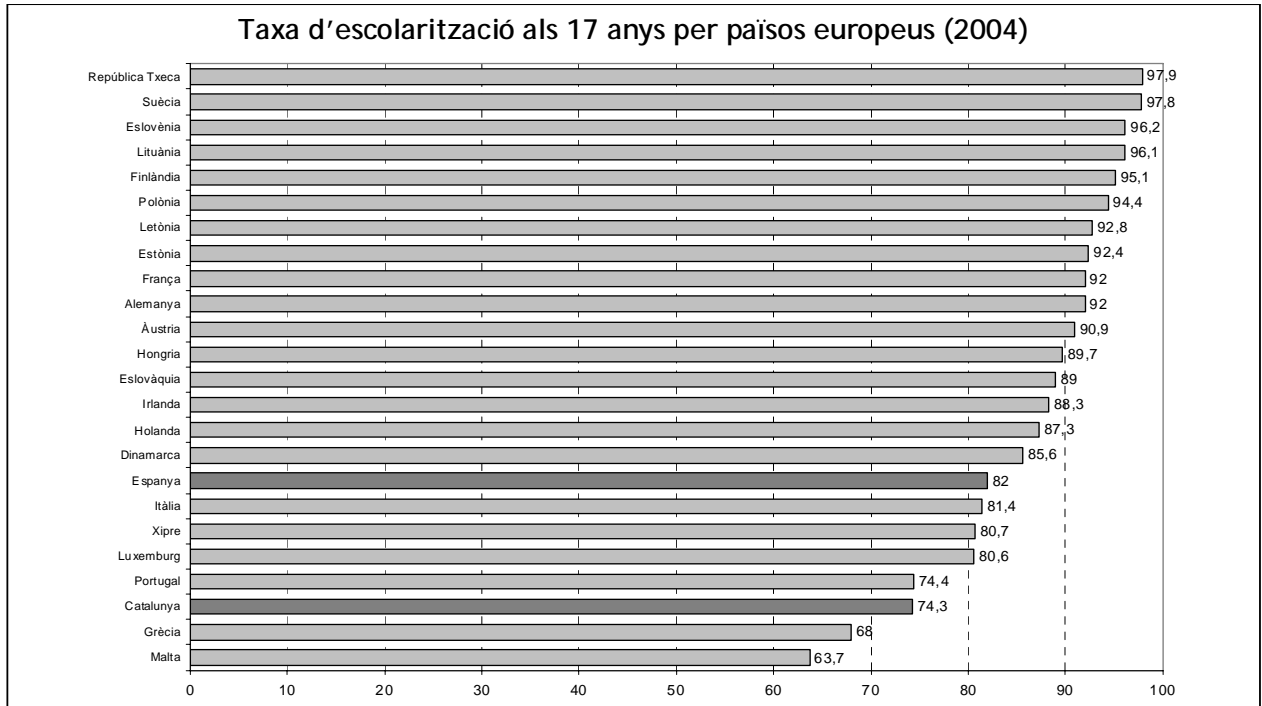
La comparació per comunitats autònomes al curs 2005-2006, mostra com Catalunya és una de les que presenta una taxa d'escolarització als 17 anys més baixa (71,9%), només per sobre de les Balears (61,0%) i la Comunitat Valenciana (69,8%). En l'altre extrem, hi trobem el País Basc (95,6%) i Navarra (86,3%).

En general, les comunitats caracteritzades per una estructura econòmica amb un sector turístic potent, que ofereix oportunitats d'ocupació als joves no qualificats, tenen les taxes d'escolarització més baixes. Hi ha relació estreta entre els nivells d'escolarització als 17 anys i el percentatge d'ocupació qualificada.

Evolució de la taxa neta d'escolarització als 17 anys per comunitats autònomes (2005-2006)

Comunitat autònoma	1994-95	1999-00	2005-06
Espanya	73,3	74,9	75,7
Andalusia	69,4	72,9	72,3
Aragó	78,8	82,0	82,6
Astúries	83,2	86,1	86,2
Balears	63,5	60,9	61,0
Canàries	71,8	75,6	72,5
Cantàbria	79,2	77,4	82,9
Castella i Lleó	81,0	86,6	86,6
Castella-La Manxa	63,1	69,2	72,5
Catalunya	70,3	68,1	71,9
Com. Valenciana	67,4	67,0	69,8
Extremadura	62,4	71,3	75,2
Galícia	79,1	77,5	82,6
Madrid	79,8	82,1	78,1
Múrcia	66,5	68,0	72,9
Navarra	78,0	81,8	86,3
País Basc	87,6	91,1	95,6
La Rioja	79,7	78,7	77,4

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Ministeri d'Educació (2005-2006).

Font: Elaboració pròpia a partir de dades d'Eurostat (2004).

Els mals resultats a escala estatal es reproduïen també a escala europea. Catalunya se situa a la cua dels països europeus quant a la taxa d'escolarització als 17 anys, només per sobre de Grècia i Malta. La comparativa europea és interessant per comprovar la importància de factors socioeconòmics i també de caràcter sociopolític. Cal recordar que els països del sud d'Europa, com ara Espanya, Itàlia, Xipre, Grècia, Portugal, Malta o Catalunya, els quals presenten la situació més negativa, es caracteritzen per menors nivells de despesa pública en educació o per menors nivells de desenvolupament de polítiques de benestar. En canvi, els països del nord d'Europa, com ara Suècia o Finlàndia, amb estats del benestar més consolidats i amb esforços de finançament de l'educació més grans, presenten taxes comparativament més altes.

[Formació al llarg de la vida]

El 9,8% de la població catalana d'entre 25 i 64 anys desenvolupa algun tipus de formació (reglada o no reglada). Aquest percentatge se situa per sota de l'objectiu del 12,5% marcat per la UE per a l'horitzó 2010.

Per nacionalitat, la població estrangera (7,9%) troba més dificultats d'accés a la formació que la població de nacionalitat espanyola (10,0%). Les diferències, no obstant, són més petites del que hom podria esperar, fet que s'explica per la més gran joventut de la població de nacionalitat estrangera i per la tendència més gran dels joves a participar en aquest àmbit educatiu.

Els aturats en general, i els ocupats que tenen contracte temporal, són els que més participen en la formació al llarg de la vida. La sobrerrepresentació dels joves, i també de les dones, en aquests col·lectius laborals explica, en part, que malgrat ocupar una situació precària en el mercat de treball siguin els que més participen.

La població assalariada que ocupa els llocs de treball menys qualificats (categoritzada com a classes treballadores, amb un 6,2%) i la població sense estudis postobligatoris (2,8%) participa menys en la formació al llarg de la vida que els tècnics i professionals (categoritzats com a classes mitjanes funcionals, amb un 19,5%) i la població amb estudis superiors (19,0%).

Percentatge de població entre 25 i 64 anys amb estudis en curs a Catalunya per perfil sociodemogràfic i socioeconòmic a Catalunya (2006) - I

Perfil sociodemogràfic i socioeconòmic	Total
Total	9,80
Gènere	Total
Home	8,84
Dona	10,82
Nacionalitat	Total
Nacionalitat estrangera	7,95
Nacionalitat espanyola	10,00
Grup d'edat	Total
De 25 a 34 anys	16,72
De 35 a 44 anys	9,83
De 45 a 54 anys	8,03
De 55 a 64 anys	4,44
Relació amb l'activitat	Total
Ocupats	10,60
	<i>Contracte indefinit</i> 10,55
	<i>Contracte temporal</i> 14,76
Aturats	13,61
Inactius	8,01
Condicció socioeconòmica	Total
Classe empresarial	6,08
Classes mitjanes patrimonials	3,71
Classes mitjanes professionals (directius i tècnics qualificats)	19,55
Classes mitjanes subordinades (personal de suport)	12,39
Classes treballadores	6,17
Nivell educatiu	Total
Educació primària o inferior (ISCED 1 o sense estudis)	2,81
Educació secundària obligatòria (ISCED 2)	5,40
Educació secundària postobligatòria (ISCED 3 i 4)	11,08
Educació terciària (ISCED 5 i 6)	19,05